

SAMMANFATTANDE BEDÖMNING ST-SPUR-granskning

Granskningsdatum: **20180319--20**

S:t Görans sjukhus
Klinik

Stockholm
Ort

Mona Soholat och Anders Mårtensson
Inspektörer

Gradering

- A Socialstyrelsens föreskrifter och allmänna råd följs. Övriga kvalitetskriterier är uppfyllda, men enstaka undantag kan förekomma.
- B Socialstyrelsens föreskrifter och allmänna råd följs.
- C Socialstyrelsens föreskrifter följs. Allmänna råd följs i väsentliga delar men brister förekommer. Åtgärder rekommenderas.
- D Brister har påvisats vad gäller följsamheten till Socialstyrelsens föreskrifter och allmänna råd. Åtgärder krävs.

STRUKTUR

A Verksamheten

Beroendecentrum Stockholm har ett stort upptagningsområde på 2 350 000 invånare. Kliniken täcker hela Stockholms län förutom Norrtälje. Slutenvården inklusive Beroendekuten är belägen på St Görans sjukhusområde. Beroendecentrum har 4 vårdavdelningar inkl Tillnyktringsenhet vilken drivs av landstinget (62 vårdplatser) för vuxenpatienter. Man har dessutom en vårdavdelning för barn och ungdomar med 6 vårdplatser på Maria Ungdom. Kliniken har moder- samt systemmottagningar inom hela sitt täckningsområde och de är specialiserade inom diverse olika områden såsom Metadonmottagning, Kvinnomottagning, Läkemedelsberoende, Livsstilmottagning för unga vuxna, Riskbruksmottagning (alkohol) för vuxna, Smärtmottagning, Mottagning för gravida med beroendesjukdom, Sprututbyte mm.

Patientsammansättningen och sjukdomspanoramata på kliniken är varierat men vissa sjukdomstillstånd behandlas mindre inom kliniken och för att ST-läkarna ska få en allsidig tjänstgöring och kunna uppfylla målbeskrivningen har de 15 månaders tjänstgöring inom Allmänpsykiatrin samt 3 månaders frivillig placering på en annan klinik. De allra flesta ST-läkare väljer under sin valfria placering Rättspsykiatrisk Öppenvård alternativt placering på Rättsmedicinalverket. Vår bedömning är att ST-läkarna i och med detta upplägg uppfyller målbeskrivningen. Vårdgivaren, Stockholm läns sjukvårdsområde (SLSO), saknar generella skriftliga riktlinjer för genomförande och utvärdering av ST samt plan för att främja lika rättigheter. Dock har Beroendecentrum Stockholm egna skriftliga riktlinjer för genomförande och utvärderingen av ST samt har också plan för att främja lika rättigheter.

A	Socialstyrelsens föreskrifter och allmänna råd följs. Övriga kvalitets-kriterier är uppfyllda, men enstaka undantag kan förekomma.	☒
B	Socialstyrelsens föreskrifter och allmänna råd följs.	☐
C	Socialstyrelsens föreskrifter följs. Allmänna råd följs i väsentliga delar men brister förekommer. Åtgärder rekommenderas.	☐
D	Brister har påvisats vad gäller följsamheten till Socialstyrelsens föreskrifter och allmänna råd. Åtgärder krävs.	☐

B Medarbetarstab och interna kompetenser

Kliniken har 44 ST-läkare. Ungefär hälften av ST-läkarna innehar ST-tjänst enligt SOFS 2015:8. Kliniken har idag ett fåtal vakanser på överläkarsidan (39 överläkare av 46 budgeterade tjänster) samtidigt som man har 13 specialistläkare mot budgeterade 12 specialistläkare. Kliniken har ej haft hyrläkare sedan 2011. Samtliga huvudhandledare är specialistläkare i psykiatri och har genomgått

handledarutbildning. Övergripande studierektorer inom psykiatri har tagit fram en 4 dagars handledningskurs för specialister och Beroendecentrum i Stockholm rekommenderar starkt alla handledare att gå denna utbildning oavsett om de redan har en ordinarie handledarutbildning. Studierektorn är specialistläkare i psykiatri och har genomgått handledarutbildning. Det finns uppdragsbeskrivning för studierektorn. Han har haft sin post som studierektor i ett flertal år och är också sen 1 år tillbaka även ST-chef till ST-läkarna. Studierektorn och verksamhetschefen är medvetna om de konflikter som detta skulle kunna leda till samtidigt som man har hittills har sett många fördelar med detta upplägg. Majoriteten av ST-läkare är nöjda med detta upplägg. Studierektorn har en administratör till sin hjälp. Det finns generella instruktioner för hur handledningen ska gå till samt att handledarna har regelbundna handledarträffar.

- A Socialstyrelsens föreskrifter och allmänna råd följs. Övriga kvalitets- kriterier är uppfyllda, men enstaka undantag kan förekomma.
- B Socialstyrelsens föreskrifter och allmänna råd följs.
- C Socialstyrelsens föreskrifter följs. Allmänna råd följs i väsentliga delar men brister förekommer. Åtgärder rekommenderas.
- D Brister har påvisats vad gäller följsamheten till Socialstyrelsens föreskrifter och allmänna råd. Åtgärder krävs.

C Lokaler och utrustning

Kliniken har sin slutenvård på St Görans sjukhusområde medan öppenvården är spridd över hela upptagningsområdet. Akutmottagningen har en sluss där patienterna visiteras. Samtliga slutenvårdsavdelningar finns i anslutning till akutmottagningen. Det har varit platsbrist för dokumentation på akutmottagningen och man har åtgärdat detta genom ett dokumentationsrum med 6 arbetsplatser. ST-läkarna har egna arbetsplatser när de jobbar på öppenvård samt slutenvård. Samtliga ST-läkare har en arbetsmobil. Det finns ett ST-rum och ett litet ST-bibliotek dit ST-läkarna så småningom donerar den kurslitteratur som kliniken har finansierat till dem. ST-läkarna har tillgång till databaser som pubmed och dylikt. Samtliga ST-läkare får 4 böcker (DSM-5, farmakologiböcker och Beroendemedicin) när de tillträder sin ST-tjänst. Jourrummen anses ha acceptabel standard.

- A Socialstyrelsens föreskrifter och allmänna råd följs. Övriga kvalitets- kriterier är uppfyllda, men enstaka undantag kan förekomma.
- B Socialstyrelsens föreskrifter och allmänna råd följs.
- C Socialstyrelsens föreskrifter följs. Allmänna råd följs i väsentliga delar men brister förekommer. Åtgärder rekommenderas.
- D Brister har påvisats vad gäller följsamheten till Socialstyrelsens föreskrifter och allmänna råd. Åtgärder krävs.

PROCESS

D Tjänstgöringens uppläggning

En delmålsguide med samtliga ST-mål och tjänstgöringar och kurser har nyligen tagits fram. Samtliga ST-läkare kommer tillsammans med respektive huvudhandledare att inom de närmaste 2 månaderna med hjälp av delmålsguiden utveckla sina individuella utbildningsprogram, vilka sedan löpande revideras och följs upp. Samtliga ST-läkare har tjänstgöringsplaner och ST-läkarnas tjänstgöring har följts upp av studierektorn kontinuerligt som dessutom försöker ha ett systematiskt sätt (pärmsystem) för översyn av respektive ST-läkares tjänstgöring och kurser mm. Samtliga ST-läkare tjänstgör på Beroendeakuten, medan akuttjänstgöringen på jourtid är frivillig. Beroendeakuten saknar fast överläkare kontorstid men det finns en namngiven överläkare i huset som finns tillgänglig och kan konsulteras utifrån behov och önskemål. Vår bedömning är att tjänstgöring på Beroendeakuten tillgodoser kraven på att målbeskrivningen och utbildningsbehovet kan uppfyllas. Kliniken har som mål att samtliga ST-läkare ska starta sin ST-tjänstgöring inom slutenvården men detta kan tyvärr inte alltid uppfyllas och då har man som mål och försöker se till att samtliga ST-läkare framför allt nya ST-läkare ska ha en god back-up på sin öppenvårdplacering. Det har funnits enstaka gånger då detta inte har kunnat uppfyllas och kliniken är medveten om detta och jobbar med det.

Samtliga ST-läkare samt handledare får introduktion (genomgång av ST-målen bl a) av studierektorn när de startar sin ST. Det finns en introduktionschecklista på de allra flesta enheter och på vissa enheter ges även en muntlig introduktion.

Vissa ST-läkare uttrycker dock behov av mer introduktion på organisatorisk nivå. Några önskar också mer introduktion om upplägget, strukturen och planeringen av ST. Vissa ST-läkare uttrycker också önskemål att kunna gå bredvid på Beroendeakuten innan de går sitt första akutpass på egen hand oavsett om passet är på jourtid eller på kontorstid. Man uttrycker också visst behov av att få hjälp med samordningen av somatiska randningar.

Samtliga ST-läkare har ST-kontrakt. Studierektorn utgör ett mycket gott stöd till verksamhetschef, handledare och ST-läkare.

A	Socialstyrelsens föreskrifter och allmänna råd följs. Övriga kvalitets-kriterier är uppfyllda, men enstaka undantag kan förekomma.	☐
B	Socialstyrelsens föreskrifter och allmänna råd följs.	☐
C	Socialstyrelsens föreskrifter följs. Allmänna råd följs i väsentliga delar men brister förekommer. Åtgärder rekommenderas.	☒
D	Brister har påvisats vad gäller följsamheten till Socialstyrelsens föreskrifter och allmänna råd. Åtgärder krävs.	☐

E Handledning och uppföljning

Vårdgivaren har förslag på struktur för handledarsamtalen med huvudhandledare. Studierektorn följer också upp ST-läkarnas kompetensutveckling årligen.

ST-chefen håller regelbundna utvecklingssamtal med ST-läkarna.

Samtliga nyblivna huvudhandledare erbjuds en handledarutbildning på 4 dagar som omfattar handledning, pedagogik, metoder för bedömning, kommunikation och etik utöver den handledarutbildning som de redan har.

Handledarna dokumenterar oftast handledarsamtalen. ST-läkarna dokumenterar utifrån detta oftast inte.

ST-läkarna följs upp av studierektorn genom årliga träffar (ST-läkare, handledare och studierektor), sit-in på respektive placering, handledarträffar, specialistkollegium samt muntlig tentamen i mitten av ST. Åtgärdsplan har tagits fram vid behov och har också varit aktuellt i enstaka fall. ST-läkare styr handledningssamtalen utifrån behov och man har oftast i förväg bestämt ämne för handledningen.

De ST-läkare som inte arbetar tillsammans med sin huvudhandledare, försöker göra sit-in tillsammans med huvudhandledaren istället.

Det råder ett öppet och kommunikativt utbildningsklimat som inbjuder till diskussioner. Klinikens har inga vikarierande underläkare i dagsläget men man tillämpar korttidsvikariat innan ST och vikarierande legitimerade läkare erhåller handledning av studierektorn. Huvudhandledarna följer upp randningarna och kommunicerar med handledare på annan klinik.

A	Socialstyrelsens föreskrifter och allmänna råd följs. Övriga kvalitets-kriterier är uppfyllda, men enstaka undantag kan förekomma.	☒
B	Socialstyrelsens föreskrifter och allmänna råd följs.	☐
C	Socialstyrelsens föreskrifter följs. Allmänna råd följs i väsentliga delar men brister förekommer. Åtgärder rekommenderas.	☐
D	Brister har påvisats vad gäller följsamheten till Socialstyrelsens föreskrifter och allmänna råd. Åtgärder krävs.	☐

F Teoretisk utbildning

Beroendecentrum erbjuder en grundlig teoretisk utbildning till sina ST-läkare. ST-läkarna går på 11-12 metis-kurser under sin hela ST. De erbjuds också att gå på konferensen för ST-läkare i psykiatri varje år samt att de får också möjligheten att gå på kongressen för Svensk Psykiatrisk Förening 2 gånger under sin ST.

Möjligheten finns dessutom att kunna gå på en internationell konferens under ST. ST-läkarna får också utbildning i bemötande vid hot och våld (Bergenmodell).

På torsdageftermiddagar har ST-läkarna ett löpande schema med ST-träffar (undervisningstillfälle som ordnas av studierektorn), ST-råd, Journal club, studiebesök. ST-träffarna är obligatoriska, men de andra tillfällena är frivilliga och man kan istället ta 2 timmars studietid.

Vissa ST-läkare har svårt att kunna delta på torsdagsmötena och det är främst vid somatisk randning.

ST-läkarna erbjuds också att gå på internat 1gång/år och vid det tillfället ordnar studierektorn att de får undervisning inom ett visst ämne.

Samtliga psykiatriska kliniker inom Stockholms läns landsting har nyligen förändrat grundläggande psykoterapi utbildning som finns nu i en förkortad version vilket gör att man saknar cirka 15 timmar handledning för att kunna söka legitimationsgrundande utbildning i psykoterapi. Det finns dock möjlighet att få göra komplettering om man är intresserad.

Kurs i palliativ medicin har nyligen ordnats.

- A Socialstyrelsens föreskrifter och allmänna råd följs. Övriga kvalitets- kriterier är uppfyllda, men enstaka undantag kan förekomma.
- B Socialstyrelsens föreskrifter och allmänna råd följs.
- C Socialstyrelsens föreskrifter följs. Allmänna råd följs i väsentliga delar men brister förekommer. Åtgärder rekommenderas.
- D Brister har påvisats vad gäller följsamheten till Socialstyrelsens föreskrifter och allmänna råd. Åtgärder krävs.

G Medicinsk vetenskap och kvalitetsarbete

Verksamhetschef som är disputerad och innehar en professorstjänst. Ytterligare en professor/överläkare är anställd på kliniken, samt två docenter. Det finns tre aktiva forskargrupper. Kliniken har 2 ST-läkare som forskar och man har 4 disputerade specialistläkare. Doktorandprogrammet är väldigt generöst. ST-läkarna har inga svårigheter att hitta handledare till sina vetenskapliga arbeten. Kliniken planerar att vetenskapliga arbeten ska presenteras på ST-träffar och publiceras internt. Finns även goda möjligheter till forskning efter disputation i form av betald tid fyra månader per år under tre år.

- A Socialstyrelsens föreskrifter och allmänna råd följs. Övriga kvalitets- kriterier är uppfyllda, men enstaka undantag kan förekomma.
- B Socialstyrelsens föreskrifter och allmänna råd följs.
- C Socialstyrelsens föreskrifter följs. Allmänna råd följs i väsentliga delar men brister förekommer. Åtgärder rekommenderas.
- D Brister har påvisats vad gäller följsamheten till Socialstyrelsens föreskrifter och allmänna råd. Åtgärder krävs.

H Ledarskapskompetens och kommunikativ kompetens

Läkarstudenterna som handleds av ST-läkarna fyller i en skriftlig enkät efter handledningen vilket ST-läkarna får ta del av. Det framkommer mycket positiv feedback från läkarstudenterna. Det saknas dock uppföljning av handledningen via handledare av momentet.

Inom slutenvården används ronder i uppföljningen av ST-läkarens ledarskap. Kurs i ledarskap och kommunikation erbjuds inom landstingets regi för att ST-läkarna ska kunna nå sina ST-mål.

Det kommer framöver att finnas möjlighet till särskild ledarskaps-ST för dem som är intresserade.

Det finns en särskild ledarskapsutbildning i vårdgivarens regi och som man har möjlighet att gå om man nomineras av verksamhetschefen. Det är dock aktuellt tidigast i slutet av sin ST.

A	Socialstyrelsens föreskrifter och allmänna råd följs. Övriga kvalitets-kriterier är uppfyllda, men enstaka undantag kan förekomma.	☐
B	Socialstyrelsens föreskrifter och allmänna råd följs.	☐
C	Socialstyrelsens föreskrifter följs. Allmänna råd följs i väsentliga delar men brister förekommer. Åtgärder rekommenderas.	☒
D	Brister har påvisats vad gäller följsamheten till Socialstyrelsens föreskrifter och allmänna råd. Åtgärder krävs.	☐

Styrkor

- Kliniken har inga svårigheter med rekrytering av ST-läkare och få vakanser på överläkarsidan.
- Inga hyrläkare sedan 2011.
- Engagerad, kunnig och stöttande studierektor
- Engagerade och stöttande huvudhandledare.
- Engagerade ST-läkare.
- Varierat patientutbud.
- Gott klimat där ST-läkarnas synpunkter lyssnas på genom t ex ST-råd.
- God teoretisk utbildning med metis-kurser, konferenser, ST-seminarier och dylikt.
- God uppföljning genom bl a muntlig tentamen efter halva utbildningen.
- Mycket omtyckt av läkarstudenter.
- En positiv utbildningsmiljö med god kommunikation mellan ledning, handledare och ST-läkare.

Svagheter

- Viss avsaknad av struktur gällande utbildningsprogrammen.

Förbättringspotential

- Försök verkligen att se till respektive ST-läkare börjar sin ST inom slutenvården.
- Handled ST-läkarna när de leder det kliniska arbetet såsom på ronder, behandlingskonferenser.

- Ge ST-läkarna mer feedback (kan använda blanketten Feedback till ST).
- Handled ST-läkarna när de handleder AT-läkare och läkarstudenter.
- Jobba mer aktivt med utbildningsprogrammen.